

POSTANOWIENIE

Dnia 12 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Dobrowolski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Aleksander Stępkowski

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie z protestu wyborczego B. R.

przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na 15 października 2023 r.,

przy udziale Prokuratora Generalnego oraz Przewodniczącego Państwowej Komisji
Wyborczej,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w
dniu 12 grudnia 2023 r.,

**wyraża opinię, że protest jest zasadny, bez wpływu na wynik
wyborów.**

s.h.

UZASADNIENIE

Pismem z 25 października 2023 r. (data stempla pocztowego) B. R. (dalej: „skarżąca”) złożyła protest przeciwko ważności wyborów do Sejmu i Senatu zarządzonych na dzień 15 października 2023 r.

Wnosząca protest podniosła naruszenia w zakresie dokładności prac prowadzonych przez Obwodową Komisję Wyborczą nr [...] w O., przy czym wskazała, że jeden z członków komisji podczas liczenia głosów uczynił „bałagan w spisie wyborców, że nie można było doliczyć się frekwencji” oraz część kart do głosowania „wyniósł na zaplecze”, a także „błędnie przeliczono ilość kart do głosowania do Sejmu RP, czego dowodem jest adnotacja w protokole w jego pkt 16 w uwagach jako „źle przeliczone karty do głosowania”. Skarżąca ponadto dodała, że w dniu głosowania we wskazanym lokalu wyborczym trzy razy była Policja.

Jednocześnie wnosząca protest wniosła o unieważnienie wyborów do Sejmu i do Senatu RP oraz ponowne ich zarządzenia z powodu naruszenia przepisów Kodeksu wyborczego dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyniku wyborów, co miało wpływ na wynik wyborów.

Państwowa Komisja Wyborcza wyraziła opinię, że protest powinien zostać pozostawiony bez dalszego biegu.

Prokurator Generalny wyraził pogląd, że podniesiony zarzut jest zasadny, jednak naruszenie przepisów Kodeksu wyborczego nie miało wpływu na wynik wyborów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Protest okazał się zasadny, choć nie wszystkie podniesione w nim zarzuty okazały się skuteczne.

Zgodnie z art. 82 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r. poz. 2408, dalej: k.wyb.) przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu: 1) dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub 2) naruszenia

przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

Natomiast zgodnie z art. 241 § 1 k.wyb., protest przeciwko ważności wyborów do Sejmu wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia wyników wyborów przez Państwową Komisję Wyborczą w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Nadanie w tym terminie protestu w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe jest równoznaczne z wniesieniem go do Sądu Najwyższego.

W świetle art. 241 § 3 k.wyb. określającego warunki formalne protestu, osoba wnosząca protest powinna sformułować zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty. Protest powinien nadto spełniać warunki pisma procesowego określone przez art. 126 Kodeksu postępowania cywilnego. Niespełnienie przez podmiot wnoszący protest wymogów formalnych, skutkuje pozostawieniem protestu bez dalszego biegu (art. 243 § 1 k.wyb.). Powyższe przepisy znajdują zastosowanie również w przypadku wniesienia protestu przeciwko ważności wyborów do Senatu (art. 258 k.wyb.).

W niniejszej sprawie wnosząca protest podniosła naruszenia w zakresie dokładności prac prowadzonych przez Obwodową Komisję Wyborczą nr [...] w O., które jej zdaniem, objawiają się w rozbieżności pomiędzy stwierdzoną ilością kart otrzymanych przez obwodową komisję wyborczą, ustaloną po ich przeliczeniu przed rozpoczęciem głosowania a sumą niewykorzystanych kart do głosowania i liczbą wyborców, którym wydano karty do głosowania. Zastrzeżenia wskazane przez skarżącą widoczne są w protokole głosowania w wyborach do Sejmu RP w obwodzie nr [...] w O. w pkt. I. Liczba kart do głosowania otrzymanych przez obwodową komisję wyborczą, ustalona po ich przeliczeniu przed rozpoczęciem głosowania, z uwzględnieniem ewentualnych kart otrzymanych z rezerwy wynosiła 1078, natomiast liczba niewykorzystanych kart do głosowania i liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania w lokalu wyborczym (liczba podpisów w spisie oraz adnotacje o wydaniu karty bez potwierdzenia podpisem w spisie) wynosiła 1079. Komisja wyjaśniła w protokole, że różnica ta wynikała ze złego przeliczenia

kart do głosowania. Natomiast w protokole głosowania w wyborach do Senatu RP w tym obwodzie w pkt. I liczba kart do głosowania otrzymanych przez obwodową komisję wyborczą, ustalona po ich przeliczeniu przed rozpoczęciem głosowania, z uwzględnieniem ewentualnych kart otrzymanych z rezerwy wynosiła 1080, natomiast liczba niewykorzystanych kart do głosowania i liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania w lokalu wyborczym (liczba podpisów w spisie oraz adnotacje o wydaniu karty bez potwierdzenia podpisem w spisie) wynosiła 1079. Komisja wyjaśniła w protokole, że różnica ta powstała, gdyż „Prawdopodobnie omyłkowo wydano 1 nadmiarową kartę do głosowania (sklejenie kart)”.

W ocenie Sądu Najwyższego niewątpliwie doszło do uchybień dotyczących głosowania, ale wynikających z naruszenia wytycznych PKW dla OKW. W orzecznictwie zarówno Sądu Najwyższego, jak i Naczelnego Sądu Administracyjnego nie kwestionuje się tego, że wytyczne wydawane przez PKW - choć nie mają charakteru prawa powszechnie obowiązującego - nie są pozbawione jakiegokolwiek znaczenia normatywnego, stanowiąc „pomocniczą dyrektywę dla kształtowania standardów demokratycznych procedur wyborczych i referendalnych” (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 13 listopada 2012 r., II OSK 2467/12) i że „zaliczają się one do aktów prawa wewnętrznego” (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 11 października 2017 r., II OSK 2074/17). Sąd Najwyższy także nie odmawia wytycznym charakteru normatywnego, traktując wytyczne wyborcze jako „sui generis akt wykonawczy” (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2000 r., III SW 74/00). Naruszenie „wytycznych” nie może jednak stanowić podstawy protestu wyborczego. Podniesione powyżej zarzuty zostały oparte na naruszeniach wytycznych PKW dla OKW. W tym miejscu należy jednak wskazać, że protest wyborczy nie może zostać wniesiony z innego powodu niż wskazany w art. 82 k.wyb., w tym ewentualnego naruszenia pozakodeksowego źródła prawa wyborczego.

Odmienne należy ocenić jednak zarzuty związane z postępowaniem członków obwodowej komisji wyborczej polegającym na wnoszeniu kart do głosowania, przy ich liczeniu, do innych pomieszczeń. Zgodnie z art. 69 § 3a k.wyb. czynności obwodowej komisji wyborczej ds. ustalenia wyników

głosowania w obwodzie związane z ustalaniem wyników głosowania w obwodzie wykonują wspólnie wszyscy obecni członkowie komisji. Natomiast zgodnie z art. 71 § 1a k.wyb. wszystkie czynności obwodowej komisji wyborczej ds. ustalenia wyników głosowania w obwodzie wykonywane są wspólnie przez członków komisji w liczbie stanowiącej co najmniej 2/3 jej pełnego składu, w tym przewodniczącego lub jego zastępcy. Na podstawie wskazanych przepisów Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że niedopuszczalne jest utworzenie podgrupy celem ustalania wyników głosowania, a nawet, że nie można dokonywać obliczania wyników głosowania na tym samym stole, na którym znajdowały się niewykorzystane karty do głosowania. Obliczania wyników głosowania nie można również dokonywać w ten sposób, że karty do głosowania liczą członkowie komisji w małych grupkach lub liczą je partiami poszczególni członkowie komisji w oddzielnych miejscach, przy odrębnych stolikach itp., a dopiero potem dokonuje się zsumowania wyników. a więc także samodzielnego postępowania z kartami przez członków komisji (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 31 lipca 2020 r., I NSW 4162/20; z 31 lipca 2020 r., I NSW 2090/20; z 10 lipca 2019 r., I NSW 42/19).

W świetle wskazanych przepisów ustawodawca wyraźnie ustanowił, że wszystkie czynności komisji wyborczej ds. ustalenia wyników głosowania w obwodzie wykonywane są wspólnie przez członków komisji w liczbie stanowiącej co najmniej 2/3 jej pełnego składu, w tym przewodniczącego lub jego zastępcy. Naruszenie wskazanego przepisu niewątpliwie stanowi delikt wyborczy mieszczący się w granicach zakreślonych dla protestu wyborczego, a więc w tym zakresie protest został uznany za zasadny. Niedopuszczalne jest bowiem wynoszenie do innych pomieszczeń przez członków komisji kart do głosowania w trakcie ich liczenia.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 242 § 2 k.wyb. orzekł, jak w sentencji.

[SOP]

[a!]

